

واج‌شناسی و الفبای زبان کردی

وحید رنجبر چقا‌کبودی

کرمانشاه؛ ۱۳۹۰

نحوه تولید								جایگاه تولید												همخوان‌های زبان کردی									
								Laryngeal		Radical		Dorsal				Coronal								Labial					
سایشی - کناری	غلطی	کناری	زنشی	انسدادی - سایشی	سایشی	انسدادی	خیشومی	چاکنایی		حلقی		ملازی		نرم‌کامی		کامی		کامی - لثوی		لثوی		لبی - دندانی		دولبی					
								بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار	بی‌واک	واکدار
						+		+																	ئ	ʔ	ʔ	۱	
						+																	+			ب	b	b	۲
						+																+			پ	p	p	۳	
						+													+						ت	t	t	۴	
				+														+							ج	j	(dʒ)	۵	
				+														+							چ	ç	(tʃ)	۶	
					+								+												خ	x	x	۷	
						+														+					د	d	d	۸	
			+																		+				ر	r	r	۹	
	+																				+				ړ	ɾ	r	۱۰	
					+																+				ز	z	z	۱۱	
					+													+							ژ	ž	ʒ	۱۲	

					+																		س	s	s	۱۳	
					+											+								ش	š	ʃ	۱۴
					+																			ف	f	f	۱۵
						+					+													ق	q	q	۱۶
					+																			غ	ɣ	ɣ	۱۷
					+																			خ	χ	χ	۱۸
						+																		ک	k	k	۱۹
						+																		گ	g	g	۲۰
																								ل	l	l	۲۱
																								ل	ɫ	ɫ	۲۲
																								م	m	m	۲۳
																								ن	n	n	۲۴
																								و	v	v	۲۵
																								و	w	w	۲۶
																								ه	h	h	۲۷
																								ح	ħ	ħ	۲۸
																								ی	y	j	۲۹
																								نگ	ŋ	ŋ	۳۰
																								ع	ʕ	ʕ	۳۱
همان ویژگی‌های واج پایه را دارد، اما لبی شده است.																						و	ʋ	ʋ	۳۲		
همان ویژگی‌های واج پایه را دارد، اما کامی شده است.																						ی	ɰ	ɰ	۳۳		

شکل لب‌ها		راندگی حجم زبان				میزان باز شدن دهان (جای زبان در دهان)					واکه‌های زبان کردی			
گسترده	گرد	پسین	تقریباً پسین	تقریباً پیشین	پیشین	باز (افتاده)	تقریباً باز	نیم بسته	تقریباً بسته	بسته (افراشته)	واکه (کردی)	واکه (لاتین)	IPA	
+					+					+	ی	$\bar{i}$	i	۱
	+				+					+	ۆ	$\bar{u}$	y	۲
	+	+								+	وو	u	u	۳
+				+					+		ئ	i	ɪ	۴
	+		+						+		ـ	$\bar{o}$	ʊ	۵
+					+			+			ـ	e	e	۶
	+	+						+			ـ	o	o	۷
+					+		+				ه	a	æ	۸
+		+				+					ا	$\bar{a}$	a	۹

بی جن خان، محمود (۱۳۸۸)، واج شناسی؛ نظریه بهینگی (چاپ دوم)، تهران: سمت

ثمره، یدالله (۱۳۸۶)، آواشناسی زبان فارسی؛ آواها و ساخت آوایی هجا (چاپ هفتم؛ ویرایش دوم)، تهران: مرکز نشر دانشگاهی

مشکوه‌الدینی، مهدی (۱۳۷۷)، ساخت آوایی زبان (چاپ چهارم)، مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی

فالک، جولیا اس. (۱۳۷۷)، زبان‌شناسی و زبان، ترجمه‌ی خسرو غلامعلی‌زاده (چاپ پنجم)، مشهد: مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

اگرادی، ویلیام؛ دابروولسکی، مایکل؛ آرنف، مارک (۱۳۸۰)، درآمدی بر زبان‌شناسی معاصر، ترجمه‌ی علی درزی (چاپ اول)، تهران: سمت

بلو، ژویس؛ باراک، ویسی (۱۳۸۷)، دستور زبان کردی کرمانجی، ترجمه‌ی علی بلخکانلو (چاپ اول)، ناشر مترجم

رنجبر چقا کبودی، وحید (۱۳۸۸)، دستور زبان کردی کرمانشاهی (چاپ اول)، کرمانشاه: انتشارات طاق‌بستان

Ladefoged, Peter. *A Course in Phonetics*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1982; Second Edition

Thackston, W. M. *Sorani Kurdish; A Reference Grammar with Selected Readings*. As pdf file